ВІДГУК
офіційного опонента на дисертацію
ЮРЧИШИН ВІТИ МИКОЛАЇВНИ
«ЛІНГВОПРАГМАТИЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ САТИРИ В БРИТАНСЬКОМУ МЕДІЙНОМУ ДИСКУРСІ»
подану на здобуття ступеня доктора філософії
спеціальності 035 Філологія
галузі знань 03 Гуманітарні науки

Сучасний етап розвитку лінгвістики характеризується неабияким інтересом дослідників до проблеми вивчення засобів масової інформації, які здатні інформувати суспільство про останні події, а також створювати чи підсилювати громадську думку стосовно певних проблемних питань.

Дисертаційна робота Віти Миколаївни Юрчишин виконана саме в такому міждисциплінарному, комплексному й критично-узагальнюючому руслі і може бути оцінена як вдала й глибока розвідка щодо вивчення сучасних проблем теорії комунікації, а саме лінгвопрагматичних характеристик сатири в британському медійному дискурсі. Незважаючи на численність праць, у яких досліджувались різні аспекти сатири, вона як засіб вираження комічного в межах літературознавчого підходу, як ефективний інструмент переконання через розвагу, який часто використовується в засобах масової інформації, є мало вивчена з точки зору лінгвопрагматики. Безумовною перевагою цієї роботи є саме системний підхід до виявлення та опису сатири в британському медійному дискурсі на матеріалі журналу *Private Eye*. На основі аналізу матеріалу дослідження авторка зробила власні аргументовані висновки щодо трактування в рамках літературознавчого підходу «сатири» та «медіадискурсу». Відштовхуючись від цих теоретичних засад, дисертантка сфокусувала увагу на дискурсивних сегментах сатири та способах її реалізації в британському медійному дискурсі.

Актуальність дослідження визначається новітнім вивченням у науковій розвідці Юрчишин В.М. саме медійного дискурсу, як однієї з найбільш динамічних та інформативних сфер функціонування мови, який відображає суспільні цінності, установлені принципи та ідеали, нівелювання яких та маніпуляція якими виступають об'єктами сатиричної критики.

Критично узагальнивши багатий досвід вітчизняної та зарубіжної германістики, дисертантка побачила в ньому не тільки досягнення, а й прогалини і навіть білі плями, що дозволило їй віднайти свою власну дослідницьку нішу, яка повністю узгоджується зі спрямованістю сучасної лінгвопрагматики на комплексний підхід до розкриття механізмів продукування дискурсу та специфіки його побудови.

Безперечною *науковою новизною* дослідження є виокремлення лінгвальних засобів реалізації сатиричних методів у сатиричному журналі *Private Eye* із опорою на методологію П. Сімпсона та визначення їхньої ролі для створення персуазивного ефекту сатири; аналіз ролі контекстуальної інформації під час інтерпретації сатири та представлена типологія контекстуальної інформації, яка вступає в дію під час інтерпретації сатири в друкованому медійному дискурсі; типологія сатиричних інтерпретацій на основі активації контекстуальної інформації у друкованому медіадискурсі; аналіз сатири в британському медійному дискурсі.

Можливість застосування результатів дослідження у навчальному процесі, зокрема у підготовці спеціалістів з лінгвопрагматики, медіалінгвістики, гумористики та медіаграмотності, у спецкурсах з когнітивної прагматики, соціолінгвістики, дискурсології й медіалінгвістики та практичних курсах з викладання англійської мови, а також під час розробки тематики курсових і дипломних робіт становить *практичне значення* роботи.

З метою здійснення комплексного аналізу лінгвопрагматичної специфіки сатири у британському медійному дискурсі дисертантка поставила перед собою широке коло *теоретичних* та *практичних завдань*: простежити основні підходи до визначення сатири як засобу вираження комічного в історії наукової думки; дослідити особливості актуалізації сатири у британському медійному дискурсі; описати методику комплексного дослідження лінгвопрагматичних характеристик сатири у британському медійному дискурсі; дослідити особливості актуалізації структурних елементів сатири у британському медійному дискурсі; систематизувати лінгвальні засоби реалізації сатиричних

методів у британському медійному дискурсі; побудувати інтерпретаційний ланцюжок сатири із врахуванням ролі контекстуальної інформації та лінгвістичних метарепрезентацій; визначити типи сатиричних інтерпретацій у британському медійному дискурсі; здійснити системний аналіз функцій сатири у британському медійному дискурсі.

Для проведення глибокого аналізу сатири в британському медійному дискурсі дисертанткою відібрано 9450 статей журналу *Private Eye* за 2018 – 2021 рр.

У першому розділі, що містить теоретичне обґрунтування основних положень дослідження й характеристику понятєвого апарату, висвітлюються сучасні підходи до трактування поняття сатири у науковій парадигмі, описано особливості актуалізації сатири у медійному дискурсі, розроблено методику аналізу лінгвопрагматичних характеристик сатири, яка базується на дискурсивному підході до сатири та основних засадах теорії релевантності.

Особливої значущості набуває *другий розділ*, де розглянуто особливості актуалізації *прайму* та *діалектичного* елементів сатири, виокремлено лінгвальні засоби реалізації метафоричного та метонімічного сатиричних методів, розглянуто техніки мовної гри які слугують засобами реалізації зв'язку між *прайм* та *діалектичним* елементами сатири.

У *третьому розділі* детально обґрунтовано роль контекстуальної інформації та гносеологічної пильності під час інтерпретації сатири, здійснено типологію контекстуальних ресурсів, активованих у процесі інтерпретації сатири, запропоновано типологію інтерпретації сатири на основі порядку активації контекстуальної інформації, виокремлено домінантні та периферійні функції сатири та окремлено їхню роль у формуванні персуазивного ефекту сатири.

Перспективи розвитку досліджень, надані у загальних висновках, є логічними, адже слід погодитись з тим, що сатира в усному медійному дискурсі може отримати продовження у контексті реалізації як контрпропагандистського засобу у медійному дискурсі.

Робота складається з анотацій двома мовами, списку опублікованих праць автора, вступу, трьох розділів із висновками, загальних висновків, списку використаних джерел і додатків. Загальний обсяг дисертації становить 255 сторінок, основний зміст викладено на 206 сторінках. Бібліографія містить 334 джерела. У тексті дисертації відсутні **порушення академічної доброчесності.**

Заслуговують позитивної оцінки також оформлення роботи та єдиний підхід до викладення матеріалу – у всіх складових частинах дисертації власному аналізу дисертантки передує сконцентроване висвітлення релевантних теоретичних засад, а свої узагальнення й твердження авторка ілюструє численними й переконливими прикладами.

Обґрунтовані теоретичні висновки та об'ємна, зорієнтована на предмет та об'єкт дослідження і всебічно проаналізована добірка матеріалів свідчать про те, що Віта Миколаївна Юрчишин глибоко проникла в сутність проблематики, яку вивчала, і подала на захист дисертаційну роботу, результати якої є перспективними та значущими для подальших студій у сфері дискурсивної теорії, теорії мовленнєвих актів та інших суміжних наук.

Зміст дисертації повно відображено у 10 одноосібних публікаціях автора, з них: 5 статтей (4 – у фахових виданнях України, 1 – у виданнях інших держав) і 5 тезах доповідей на наукових конференціях.

Разом з тим, деякі аспекти дисертації викликають зауваження:

1. На наш погляд, у дисертації варто чітко визначити ключовий мотив сатири, який представлений у медіадискурсі та яке його місце в цілісній структурі медійного дискурсу.
2. Серед методів дослідження авторка декларує «дискурс-аналіз» (с. 91), змістовне визначення якого залишає бажати кращого. Цей метод, вважаємо, потребує більшої об'єктивації на сторінках дисертації в руслі розробки «методики комплексного дослідження лінгвопрагматичних характеристик сатири в британському медійному дискурсі».
3. Доцільно було б скоротити перший теоретичний розділ, але розширити другий практичний, щоб це не обтяжувало текст.

4. Недоліки стилістичного ґатунку. На жаль, у роботі трапляються окремі мовні огріхи, зокрема: «автор бісоціативній теорії» замість «автор бісоціативної теорії» (с. 31); невдалий вибір слів, неточне слововживання – «що є реальності» замість «що є реальністю» (с. 36); «то» замість «та» (с. 44), хибодруки – не повністю по усій роботі уніфіковано тире (с. 38, 41); посилання на Ковалевську Я.Л. не співпадає (с. 30).

Висловлені зауваження ні в якому разі не впливають на загальну високу позитивну оцінку роботи.

Вважаю, що дисертаційна робота Юрчишин Віти Миколаївни «ЛІНГВОПРАГМАТИЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ САТИРИ В БРИТАНСЬКОМУ МЕДІЙНОМУ ДИСКУРСІ» є завершеним, самостійним дослідженням актуальної проблеми сучасної лінгвістики, яка відповідає вимогам пп. 9-18 Постанови «Про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 167 від 06 березня 2019 р., а її авторка заслуговує на присудження їй ступеня доктора філософії галузі знань 03 Гуманітарні науки зі спеціальності 035 Філологія.

Кандидат філологічних наук, доцент
завідувач кафедри німецької філології
ННІ іноземних мов
Черкаського національного
університету
ім. Б. Хмельницького Овсієнко Л.О.

Підпис кандидата філологічних наук,
доцента, завідувача кафедри
німецької філології
Овсієнко Л.О. засвідчую
доктор економічних наук, професор
учений секретар університету Андрусяк Н.О.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ * Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького * 02125622

03.04-30/85
09 04 2024